



माध्यमिक शिक्षा मण्डल, मध्यप्रदेश, भोपाल

20 पृष्ठीय

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षा का विषय संस्कृत विषय कोड 5 1 2 परीक्षा का माध्यम हिन्दी

स्टीकर तीर के निशान ↓ से मिलाकर लगाये

परीक्षार्थी का रोल नम्बर

4	3	1	4	2	6	4	5
---	---	---	---	---	---	---	---

र तीन शक चार दौ दः चार पाँच

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

उदाहरणार्थ

1	1	2	4	3	9	5	6	8
एक	एक	दो	चार	तीन	नौ	पांच	छ	आठ

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

क - पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अकों में शब्दों में

ख - परीक्षार्थी का कक्ष क्रमांक 7

ग - परीक्षा का दिनांक 03 03 2014

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केन्द्र क्रमांक की मुद्रा **312047**

हाईस्कूल परीक्षा वर्ष-2014

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर <u>श्री ली कर्दि</u> <u>Shubh</u> 03-3-14	केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर <u>श्री ली</u>
--	--

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई गई हो। क्राफ्ट स्टीकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अकों की प्रविष्टी एवं अकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा नाम पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदावधि साथ ही के नाम की मुद्रा लगाए।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा <u>A.C. UIKEY</u> E/12/77100090	परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा <u>R. SHAWADIYA</u> R.No.9770111
--	--

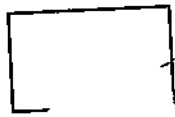
केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।

प्रश्न क्रमांक के सम्मुख प्राप्तियों की प्रविष्टी की

प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	प्राप्तियाँ (अकों)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

User Inkjet Copier, Label A4ST-16 99 1x33 9mmx16

2



पृष्ठ 2 के अंक

प्रश्न क्र

प्रश्न क्र० (1) का उत्तर

(क) मनोरथः

(ख) व्यजनं संधिः

(ग) इत्यादि

(घ) जगत् + ईशः

(ङ) पुत्रः

B
S
E

प्रश्न क्र० (2) का उत्तर

(क) बहुव्रीहिः

(ख) चौरभयम्

(ग) हरिश्च हरश्च

(घ) प

(ङ) सम

प्रश्न क्र० (3) का उत्तर

(क) लृट् लकारः

continue

3

$$\boxed{\text{पौनःपुन्यं}} + \boxed{\text{शुभ 3 के अंक}} = \boxed{\text{शुभ 4}} \quad \text{शुभ 4}$$



प्रश्न क्र

(ख) ~~नी~~

(ग) ~~सक्यम सुखः प्रथम पुरुषः~~

(घ) ~~बहुवचनम्~~

(ङ) ~~ख~~

प्रश्न क्र० (4) का उत्तर

B
S
E

(क) ~~पठितवान्~~

(ख) ~~सक्त्रि~~

(ग) ~~शानच्~~

(घ) ~~टाप्~~

(ङ) ~~नास्ति~~

प्रश्न क्र० (5) का उत्तर

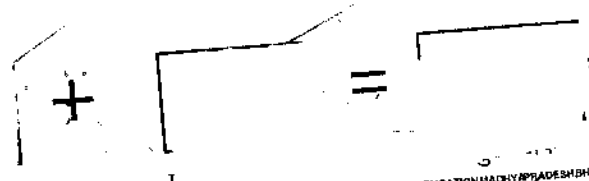
(क) ~~शौकः~~

(ख) ~~सत्ये~~

(ग) ~~लघुत्वम्~~

P. T. O.

4



प्रश्न क्र

(घ) ~~नादेशे~~

(ङ) ~~स्मरन्तु~~

प्रश्न क्र० (6) का उत्तर

(क) ~~वेदव्यासेन~~

(ख) ~~संस्कृतम्~~

(घ) ~~सद्वृत्तम्~~

(ङ) ~~राहुलः~~

B
S
+

प्रश्न क्र० (7) का उत्तर

(क) ब्राह्मणपरिवारः ~~घटोत्कचैः~~ समासादितः।

(ख) दयानन्दस्य जन्मनाम ~~मूलशङ्करः~~ आसीत्।

(घ) मे मनः ~~शिवसङ्कल्पम्~~ अस्तु।

(ङ) कार्यकालम् ~~न~~ अति पातयेत्।

प्रश्न क्र० (8) का उत्तर

(क) ~~कवये~~ कविग्राम ~~कविभ्यः~~

continue

5



प्रश्न क्र

(9) ~~ल्वाम~~ युवाम् युस्मान्

प्रश्न क्र० (9) का उत्तर

तस्य = ~~षष्ठी~~ विभक्ति, संकचनं

प्रश्न क्र० (10) का उत्तर

(अ) वरुणदेवः _____ रामिष्यथ ।

(i) वरुणदेवः वृष्टिं वर्षति ।

(ii) सूर्यदेवः प्रकाशं प्रयच्छति ।

(iii) भूमाता वृक्षस्य आधारभूता अस्ति ।

(iv) वायुः अनिलं ददाति ।

(v) ~~ते सर्वे~~ परोपकारिणः ।

(ब) सूर्यवंशस्य _____ ज्ञातवान् ।

(i) सूर्यवंशस्य राजा सगरः आसीत् ।

(ii) सः एकदा अश्वमेधयागं कृतवान् ।

(iii) यागस्य अश्वः यत्र-तत्र सञ्चारं कृतवान् ।

P.T.O.

6

+ [] = []

पृ. 6 के अंक

अंक



प्रश्न क्र

(iv) देवेन्द्रः यागस्य विधनं कर्तुं मार्गं चिन्तितवान्।

(v) इन्द्रः अश्वं ग्रहीत्वा पाताललोकं कपिलमुनेः पुरतः स्थापितवान्।

प्रश्न क्र० (iii) का उत्तर

(क) गङ्गा _____ संतीमहाशयाः ॥

(i) गङ्गा पापं हति।

(ii) शशी तापं हति।

(iii) कल्पतरुः दैन्यं हति।

(iv) पापं तापं दैन्यं च संतीमहाशयाः हन्ति।

(v) 'पापम्' शब्दस्य विलोमपदं 'पुण्यम्' इति।

(ख) सत्येन _____ प्रतिष्ठितम् ॥

(i) रविः सत्येन तपते।

(ii) पृथ्वी सत्येन धार्यते।

(iii) वायुः सत्येन वाति।

Continued....

7

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग पूर्व पृष्ठ पूर कुल अंक



प्रश्न क्र

(iv) ~~सर्व~~ सत्ये प्रतिष्ठितम् ।

(v) ~~घृ~~ घातुः ।

प्रश्न क्रमांक (12) का उत्तर

'अ'

'ब'

क) मनः ज्योतिषाम्

सकं ज्योतिः

ख) द्विजश्रेष्ठः

वृद्धः

ग) समयस्य सदुपयोगः

कर्तव्यः

घ) प्रकृतिदत्तः वरः

वृद्धः

प्रश्न क्र० (13) का उत्तर

(क) आम

(ख) आम

(ग) न

(घ) आम

B
S
E

P.T.O.

8

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

योग रूप पृष्ठ पृष्ठ 8/के अंक कुल अंक



प्रश्न क्र

प्रश्न क्र० (14) का उत्तर

सुभाषित क्र० 1 -

दानेन भूतानि वशीभवन्ति,
दानेन वैशव्यपि रिपेति नाशम।
परीडपि बन्धुत्वमुपैति दाने -
दानं हि सर्वव्यसनानि हन्ति॥

B

सुभाषित क्र० 2 -

S

गुणाः कुर्वन्ति दूतत्वं, दूरेडपि वसतां सतां।
कितकीमंघमाध्राय स्वयमायान्ति षट्पदाः॥

प्रश्न क्र० (26) का उत्तर

(क) एका बालिका पठति।

(ख) भवान् कुत्र गच्छति?

(घ) सर्वे बालकाः धावन्ति।

(ङ) जलं विना जीवनं नास्ति।

(च) मह्यम् दुग्धं शैचते।

Continue ----

9



पृष्ठ 9 के अंक 40 का अंक

प्रश्न क्र

प्रश्न क्र० (15) का उत्तर

अवकाशार्थी प्रार्थनापत्रम्

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयः

सांख्यिकीय - उत्कृष्ट - उच्चतर - माध्यमिक विद्यालयः

भिडनगरम्, मध्यप्रदेशः।

विषयः - अवकाशार्थी प्रार्थनापत्रम्।

महोदयः!

सेवायाम् सविनयं निवेदनम् इदम् यद् अहम्
अद्य अकस्माद् च्वरपीडितः अस्मि। अतः विद्यालयम्
आगन्तुम् सर्वथा असमर्थः अस्मि। कृपया पंचदिवसानाम्
(पञ्चदिनाङ्कतः - नवदिनाङ्क पर्यन्तम्) अवकाशं स्वीकुर्वन्तु।

धन्यवादः।

भवदीयः शिष्यः

दिनाङ्कः - 04.08.2014

यजुषः

कला इशमी अ वर्गः

P.T.O.

10

याग गुरु + पूर = पूर अके



प्रश्न क्रं

प्रश्न क्र० (17) का उत्तर

कथाक्रम -

(1) गङ्गातीरे मार्कण्डेयः नाम कश्चन मुनिः
वसति स्म।

(2) वासुदेवः तस्य प्रियशिष्यः आसीत्।

(3) किञ्चिद्दूरे गतः वासुदेवः कञ्चित् देवालयम्
अपश्यत्।

(4) शिष्यः अनन्तरम् रामनाथपुरं प्रति
प्रस्थितवान्।

(5) ततः वासुदेवः रामनाथपुरं प्राप्य रामदेवस्य
गृहम् अगच्छत्।

प्रश्न क्र० (18) का उत्तर

सता विधेया।

(i) अस्य गद्यांशस्य शीर्षकं - 'सत्सङ्गतिः'।

(ii) सज्जनानां संसर्गेण जनः सज्जनः भवति।

(iii) स्वसमुन्नतिं इच्छता जनेन सर्वदा सतामेव

continue...

11

+

=

पाठ

पृष्ठ 11 के अंक

कुल



संस्कृतिः करणीयम् ।

(iv) अस्य गद्यांशस्य सारं यत् सर्वदा सतमिव
संस्कृतिः करणीयः ।

(v) 'दुर्जनः' शब्दस्य विलोमशब्दे 'सज्जनः' इति ।

प्रश्न क्र० (19) का उत्तर

संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्

- 1) संस्कृतभाषा विश्वस्य सर्वस्य भाषासु प्राचीनतमा
सर्वोत्तमसाहित्यसंयुक्ता चास्ति ।
- 2) संस्कृतपरिशुद्धा व्याकरणसम्बन्धीदोषादिरहिता
संस्कृतभाषेति निगद्यते ।
- 3) प्राचीने समये एषैव भाषा सर्वसाधारणः आसीत् ।
सर्वे जनाः संस्कृतम् एव वदन्ति स्म ।
- 4) एषा एव अस्माकम् पूर्वजनानाम् आयुषोऽङ्गुलमा,
शोभना, गरिमा मयी च वाणी ।
- 5) संस्कृतभाषायामैव विश्वस्य सर्वप्राचीनग्रन्थाः चत्वारो वेदाः
सन्ति, येषां महत्त्वमद्यापि सर्वोपरि वर्तते ।
- 6) भास - कालिदास - अश्वघोष - भवभूति - दण्ड - सुबन्धु -
जयदेव प्रभृतयो महाकवयो नाटकांश्च संस्कृतभाषायामैव ।
- 7) जीवनस्य सर्वसंस्कारेषु संस्कृतस्य प्रयोगः भवति ।
- 8) कालान्तरे विविधाः प्रान्तीयः भाषाः प्रचलिताः
अस्ति, किन्तु संस्कृतभाषायाम् महत्त्वमद्यापि अक्षुण्णं
वर्तते ।

P. T. O.

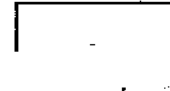
12



+



=



योग पूर्व पुंठ

पुंठ 12 के अक

कुल अक



प्रश्न क्र

9) संस्कृतभाषायाः स्वरूपं पूर्णरूपेण वैज्ञानिक
अस्ति।

10) आचार्य दण्डिना सम्यगीवीवृतम् -

‘भाषाषु मुख्या मधुरा दिव्या जीवाण्मिस्ती।’

11) संस्कृतभाषायाः यत्स्वरूपम् अद्य प्राप्यते,
तदेव अद्यतः सदस्रवर्षपूर्वम् आसीत्।

12) अधुनाऽपि सङ्गणकस्य कृते संस्कृतभाषाः
अत्र उपयुक्ता अस्ति।

13) संस्कृतभाषैव भारतस्य प्राणभूताभाषा
अस्ति, राष्ट्रस्य ऐक्यं च साधयति।

14) भारतं गौरवस्य रक्षणाय स्तस्याः
प्रसारश्च सर्वैरेव कर्तव्यः।

15) वैदिकेषु विद्वानः मैक्समूलरः कथयत-
‘संस्कृतं विश्वस्य महत्तमा भाषा अस्ति।’

16) अत एव उच्यते -

‘संस्कृतिः संस्कृताक्रिता।’

B
S
E